

Gegevensuitwisseling in het armoede- en schuldendomein

Position paper SVB voor het rondetafelgesprek met
de vaste Kamercommissie voor SZW

20-04-2023

Inleiding

De SVB zet zich vanuit haar kerntaken stevig en gericht in voor het tegengaan van armoede. De SVB heeft zich onder andere gecommitteerd aan SDG 1 'Geen armoede in al haar vormen'. Zo zet de SVB zich actief in voor het tegengaan van niet-gebruik van regelingen en werkt de SVB in de keten intensief samen om gegevensuitwisseling te optimaliseren en daarmee terugvorderingen te voorkomen. Het doel daarbij is om te komen tot een situatie waarin iedereen krijgt waar diegene recht op heeft. Op veel gebieden gebeurt dit al en zorgt gegevensdeling ervoor dat overheidsinstellingen, zoals de SVB, burgers optimaal kunnen ontzorgen. Het delen van gegevens is echter lang niet altijd mogelijk onder de huidige wetgeving. Er zijn dan grondslagen nodig om tot effectieve gegevensdeling en burgervriendelijke uitvoering te komen. Zulke grondslagen daadwerkelijk regelen, is een tijdsintensief proces. Daarom riep de SVB eerder dit jaar samen met 37 andere publieke dienstverleners in de 'Staat van de Uitvoering' al op tot mogelijkheden voor betere gegevensuitwisseling.

Kernboodschap

De SVB staat voor bestaanszekerheid. Zij wil haar taak goed kunnen uitvoeren door ook de groep van kwetsbare burgers die onder of op het bestaansminimum leeft, proactief te kunnen benaderen om te zorgen dat deze krijgt waar zij recht op heeft. Om dat te kunnen doen is samenwerking en gegevensdeling met andere overheidsorganisaties essentieel. De SVB vraagt de Tweede Kamer haar daarin te ondersteunen.

Taak en ambitie SVB

De SVB draagt bij aan de financiële bestaanszekerheid van 5,7 miljoen mensen en stelt mensen in staat om door middel van het persoonsgebonden budget zelf regie te kunnen voeren over hun persoonlijke zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. De SVB geeft mensen waar ze recht op hebben door het vaststellen, toekennen en tijdig uitkeren van sociale verzekeringen en financiële tegemoetkomingen aan burgers. Daarbij zet de SVB het burgerperspectief centraal. Dat betekent dat de SVB zorgt dat burgers begrijpen waar zij recht op hebben, dat zij op een eenvoudige manier gebruik kunnen maken van SVB-diensten, dat burgers zoveel mogelijk ontzorgd worden door geautomatiseerde digitale processen waar het kan, en dat zij maatwerk ontvangen waar nodig. De SVB ondersteunt de oproep van minister Schouten om een maatschappelijke discussie te voeren over gegevensuitwisseling, met als doel om mensen gericht op hun rechten te kunnen wijzen en daarmee armoede effectief te bestrijden. Uitvoeringsorganisaties zoals de SVB kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Op dit moment ontbreekt het soms aan mogelijkheden om dat proactief te doen, vanwege het ontbreken van wettelijke grondslagen die het mogelijk maken om gegevens te delen.

Waar zet de SVB op in binnen het armoede en schuldendomein?

De bijdrage van de SVB aan armoedebestrijding en aanpak van schulden concentreert zich langs drie pijlers:

1. Als *uitvoerder van sociale zekerheid* leveren wij een **bijdrage aan de bestaanszekerheid** van miljoenen burgers, door betrouwbaar en tijdig uit te keren. Het tegengaan van niet-gebruik is een speerpunt in het beleid van de SVB. Daarom maakt de SVB zoveel mogelijk gebruik van gegevens van andere overheidsorganisaties via bijvoorbeeld Basisregistraties en het Suwinet. Deze gegevens gebruikt de SVB om de dienstverlening proactief te kunnen inrichten. Burgers krijgen daardoor o.a. vooringevulde formulieren die zij alleen nog hoeven te controleren op eventuele onjuistheden of onvolledigheden, of krijgen de uitkering automatisch toegekend zonder dat zij een aanvraag moeten invullen. Dat zorgt voor gemak en eenvoud voor burgers én voor efficiënte processen bij de SVB. Echter, niet op alle processen is gegevensdeling en proactieve dienstverlening mogelijk, waardoor op bepaalde regelingen sprake is van een groter niet-gebruik.
2. Als *overheidsinstantie* hebben we de wettelijke taak teveel betaald publiek geld terug te vorderen. Voorkomen is beter dan genezen, daarom ligt de nadruk op preventie. Onder meer via gegevensuitwisseling, nationaal en internationaal, waarborgen we de rechtmatigheid zo goed mogelijk om **vorderingen te voorkomen en te beperken**. Wij voeren een actief voorlichtingsbeleid om burgers te wijzen op hun rechten en plichten om fouten, en als gevolg daarvan terugvorderingen, te voorkomen. Als er schulden ontstaan, vorderen we met **oog voor de menselijke maat** en houden we rekening met de persoonlijke situatie van de

burger als een betalingsregeling wordt getroffen. Bij hogere vorderingen leggen we altijd eerst contact met de burger.

3. Als *publieke dienstverlener* bieden we burgers met schulden een helpende hand. Door hen door te verwijzen naar instanties die ondersteuning bieden, of met het schuldenoverzicht op MijnSVB. Stapeling van schulden is daarnaast een hardnekkig probleem voor veel mensen en levert uitzichtloze situaties op. Op dit moment kan de SVB meestal alleen met toestemming van de burger actie ondernemen naar de gemeente voor gerichte hulp en ondersteuning. Gegevensuitwisseling met gemeenten en tussen uitvoeringsorganisaties onderling kan bijdragen aan vroegsignalering en daarmee aan het tijdig en efficiënt helpen van burgers. De SVB neemt actief deel aan diverse **samenwerkingsverbanden in de keten** die gericht zijn op **vroegsignalering en tegengaan van (stapeling van) schulden** zoals het één-overheidsconvenant voor minnelijke schuldregelingen.

De knelpunten die de SVB ervaart heeft de SVB in 2021 en 2022 aan de Kamer gepresenteerd in de 'Stand van de Uitvoering'. De voorbeelden laten zien dat gegevensdeling nodig is om potentieel gerechtigden te kunnen identificeren en te benaderen. Inmiddels hebben de Tweede Kamer en de ministeries van SZW en VWS al enkele knelpunten opgepakt:

- **Het in beeld krijgen van potentiële AIO-gerechtigden om deze proactief te kunnen benaderen.** Er zijn burgers die geen gebruik maken van de AIO en wellicht onder het bestaansminimum leven. Om hen te kunnen wijzen op hun rechten, zijn gegevens van andere partijen nodig. De SVB heeft samen met het UWV, het ministerie van SZW en TNO een technische oplossing ontwikkeld waardoor het mogelijk is om gegevens de delen op een manier die de privacy van de grote groep mensen die niet in aanmerking komen voor de AIO beschermt. SZW heeft daarvoor de grondslag gecreëerd in de 'Tijdelijke regeling pilot gerichte bevordering gebruik AIO'. De techniek zorgt ervoor dat aan de proportionaliteitseisen wordt voldaan.
- **Dubbele Kinderbijslag voor intensieve zorg.** Ouders moeten hiervoor een aanvraag indienen bij de SVB en daarna het aanvraagproces doorlopen bij het CIZ. Ouders ervaren dit proces als zeer belastend: ruim 30% van de aanvragers haakt voortijdig af. Er ligt nu een wetsvoorstel bij de Raad van State waarin een grondslag geregeld wordt voor een actieve en structurele gegevensuitwisseling tussen CIZ en SVB. Het CIZ kan dan de SVB uit eigen beweging een signaal sturen indien een nieuwe Wlz-indicatie is vastgesteld. Dan kan de SVB de dubbele kinderbijslag aan ouders van kinderen met een Wlz-indicatie ambtshalve toekennen. Betrokkene kan bij CIZ aangeven geen behoefte te hebben aan het verstrekken van dit signaal aan de SVB.

Wat heeft de SVB nodig van politiek en beleid?

De SVB zet zich actief in en denkt graag mee om samen met de ministeries, de Tweede Kamer en (keten)partners te werken aan een eenvoudiger en goed functionerend sociale zekerheidsstelsel voor alle burgers. In de nieuwe Wet SUWI wordt inmiddels gekeken naar aanpassingen die gegevensdeling makkelijker maken. Als de overheid het niet-gebruik van regelingen wil tegengaan, is de eerste voorwaarde ervoor te zorgen dat wetgeving hierbij helpt in plaats van tegenwerkt. Op het gebied van gegevensdeling pleit de SVB voor het volgende:

- Betrek de uitvoering vroegtijdig bij het ontwikkelen van wetten en beleid, zodat duidelijk is wanneer gegevensdeling noodzakelijk is om een wet goed uit te voeren;
- Wordt gegevensdeling nog niet in een wet opgenomen, zorg er dan voor dat wanneer blijkt dat gegevensdeling toch noodzakelijk is voor een burgervriendelijke en effectieve uitvoering, het proces om te komen tot grondslagen versneld kan worden;
- Creëer waar nodig mogelijkheden tot gegevensdeling als dat kan leiden tot het oplossen van knelpunten bij de bestrijding van armoede en terugdringing van (stapeling van) schulden;
- Creëer waar nodig mogelijkheden tot gegevensdeling als dat kan leiden tot mogelijkheden om doelgroepen burgers beter te kunnen informeren

www.svb.nl

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank